

ОТЕЦЬ ІГОР ЦАР

СТЕПАН НАВРОЦЬКИЙ – ЖЕРТВА ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ

2001р.

Тільки для Вас маю жити, для Вас цілим серцем і душею працювати, для Вас усе посвятити, ба навіть за Вас, як цього треба буде, й життя своє віддати.

Митрополит Андрей Шептицький

Мої дорогенькі, проминуло ХХ століття, в якому Україна пережила неймовірні страждання – загинуло 50 млн. людей, 20 з яких від штучного голодомору. Подібного в історії людства не було! Яка трагічна історія нашого народу, однак дивна, бо сьогодні ми є одним з найбільших християнських народів світу. В той час, коли могутні держави світу втішаються своїми матеріальними достатками, ми, українці, втішаємося своєю християнською вбогістю і покорою, милосердям і спрагою до молитви та побожного життя. Як дивно провадить Господь наш український народ через страждання до спасіння.

Звичайно, нам дуже цікаво знати – чому так? Трохи світла на ці дивні шляхи Господні ми одержуємо з книжечки “Посланець таємного світу”. В ній розповідається про життя українського стигматика Степана Навроцького, про те, що відбувається в потусторонньому світі. Також з церковного архіву дізнаємося про ті дивні події в історії України, які відбувалися в середині 40-х років минулого століття, бо напевно не було тоді в Галичині людини, яка не чула б про Навроцького.

Народився Степан 1922 року в селі Залуква поблизу Галича на Івано-Франківщині в селянській сім’ї. У нього було ще три молодших сестрички, з яких найменша померла скоро після народження. Всі діти були хрещені в церкві. З маленької дитини Степанко пас корови, ходив до школи в селі і добре вчився, але через півтора року батьки забрали його зі школи, бо треба було помагати на господарці. Як звичайна селянська дитина молився зранку і ввечері, ходив до церкви і сповідався два-три рази на рік. Згодом пішов працювати на залізницю, де й застала його війна у 1939 р. та прихід більшовиків у Західну Україну.

Ось тоді й почалися з Навроцьким дивні події, про які він розказував згодом. “Деся пізньою осінню 1939 р. я вертався надвечір з праці на залізниці додому. Йшов стежками навпростець, через поля. Смеркалося. Раптом, побачив на стежці здалека перед собою постать ясного світляного старця, що йшов стежкою просто до мене. Коли він наблизився, то я клякнув перед ним, сам не знаю чому. Він запитав у мене, чи хочу я служити Богові та Україні. Я відповів, що так. Тоді він сказав мені йти за ним. Я встав і пішов. Ми йшли стежкою в напрямі нашого дому, наближалися до польової каплички, що їх в Західній Україні було багато по полях. Старець звернув із стежини до каплички. Я пішов за ним. Коли ми наблизилися до дверей каплички, двері нагло відчинилися, а на малому престолику, що був у капличці, засвітилися самі від себе свічки. Ані я, ні старець до них не доторкалися. Тоді старець сказав мені клякнути та зложити присягу. Я клякнув і повторював за старцем слова присяги, що буду служити вірно Богові й Україні, що ніколи не зраджу Бога та свого народу, хоч би як бідував,

хоч би мене всі опустили та хоч би я мав переносити великі страждання і прикрощі. По скінченні присяги я встав, і ми вийшли з каплиці. Свічки самі згасли, двері самі зачинилися за нами. Старець сказав до мене: Йди додому, далше тобі скажеться, що маєш робити. Я є святий Петро.

Після цих слів старець зник, а я стояв перед капличкою на полі не знаючи, чи це був сон, чи дійсна подія. Ще й досі не можу собі цього певно усвідомити. Я йшов додому, глибоко зворушений, але нікому нічого не говорив, щоб з мене не сміялися. Незабаром я мав видіння Христових Страстей. Бачив цілу Хресну Дорогу на Голготу, Христові муки та смерть. При цьому я діставав падачку (епілепсію), але таку сильну, що, як мені розказували, на мене сідали по шість чоловіків і не могли вдержати. Я мусів теж щось говорити в часі екстаз, але я не пам'ятаю що. До нас почали сходитися люди, зразу з самої Залукви, а згодом і з околиць. Очевидно, працю на залізниці я вже мусів покинути”.

Цими подіями скоро зацікавилася окупаційна радянська влада. Степана не один раз арештовували, брали на перевиховання, від яких мав на пам'ятку обрізані п'яти і обпалені плечі. В той час Степан дістав якесь внутрішнє доручення приготуватись до смерті на певний визначений день. Від кого це доручення було, він не зумів пояснити. Оповідав, що щось йому це сказало. Про це він мусів теж говорити в екстазах, бо в той день зібралося в хаті його батьків дуже багато людей. Про саму подію оповідав Степан таке: “Я був важко хворий, висповідався і запричащався на смерть. Коли я лежав у ліжку, мені здавалося, що я вийшов сам зі себе. Я був дуже легкий, мене нічого не боліло. Йшов якоюсь широкою дорогою, що провадила під гору. Дорога була така, як наші гостинці, лише дуже широка, а по обидва боки росли дерева. Ген далеко, майже на горі, я побачив ясну постать Христа в білій одежі. Христос виглядав так, як його малюють не раз на іконах в церкві. Коли я підійшов ближче до цієї постаті, то почув голос: Твоя праця ще нескінчена, вертайся знову на землю. Тоді я пробудився. Був дуже спітнілий, але здоровіший. Біля мого ліжка стояли мої батьки, сестри та багато людей. Всі вони плакали, бо казали, що я вже був помер. Після цього я швидко видужав. Екстази ще мав, але нападів епілепсії вже не було”.

У 1941 р. Навроцький вибрався пішки до Львова і зупинився на полях передмістя Персенківки, бо був дуже змучений та голодний. Приліг під корчем і заснув. Як збудився, то перелякався самого себе – з рук, чола, з рани біля серця та ніг – текла кров. Всі рани дуже боліли. Не знав, що з ним насправді діється, бо ці рани – стигми дістав вперше. Був голодний, ще й мав велику спрагу, сонце пекло немилосердно, а він був такий ослаблений, що навіть не міг дібратися до недалекого потічка, щоб напиться води. Так пролежав там цілий день. Тільки під вечір рани загоїлися. Прийшов трохи до себе, напився води і пішов до міста. Тут зустрівся з своїми знайомими, що ним відразу й заопікувалися. З того часу Степан вже діставав час від часу стигми, а крім того, як і перед тим, мав екстази. Наш великий Князь Церкви Митрополит Андрей Шептицький приймав у себе Навроцького, цікавився ним та іншими українськими стигматиками. Митрополит навіть передав Степанові рясу з дозволом ходити в ній і фотографуватися. Дивним було й те, що Степана не бачили німецькі патрулі, хоч і могли його зачіпати, бо він з собою не мав ніяких особистих документів. Паралельно були випадки курйозні, коли німецькі вояки віддавали йому на вулиці почесні, враховуючи його “мундир”: плащ-шинель, чоботи та шапку-мазепинку, що її дав собі пошити Степан. При всій своїй скромності Навроцький був свідомий своєї місії, знав, що він борець і жертва за українську справу, знав, що загине мученицькою смертю.

В часі екстаз Степана найчастіше було чути голос малої дитини, що завжди себе називала Божим післанцем, малим Гавриїлком. Він не говорив звичайно повних наук, як говорили інші голоси, що їх чули в часі екстаз. Зате він подавав усякі актуальні вістки, наприклад: про бої на фронті, про арештування, що мали прийти і т.д. Крім цього Гавриїлко давав різні пояснення та доручення щодо діяльності Степана. Гавриїлкові ставили різні питання, до нього зверталися всі за порадами та поміччю, яку хотіли дістати через Степана. З Гавриїлком вели різні дискусії, і навіть деколи жартували, чого не могли робити з іншими голосами, які після закінчення науки зразу замовкали. Гавриїлко був, так би мовити, сторожем Степанового післанництва і казав, що він є маленьким ангеликом, душею померлої трилітньої дитини. На основі його оповідання та вказівок один маляр накреслив його портрет – малу дитину, в довгій білій одежі, з кучерями довкола голови. Виглядало так, як нераз малюють ангелів, лише без крил. Говорив він завжди тихо-тихесенько, не вимовляв правильно слів, та шепелявив, як це роблять малі діти. Треба було вслухатися в його бесіду, щоб зрозуміти, що він говорить. Наприклад: слово вимовляв як сйово, мур як муй, Христос як Хйистос, правда як пявда т.д. Його головним завданням, як він казав, було берегти Степанове тіло, коли Степанова душа мандрувала по світі, щоб виконувати призначені завдання та доручення.

Свої розмови Гавриїлко зазвичай починав з черевичків. – А може б ти купив мені черевички? Знаєш, я не маю черевичків і мені дуже зле ходити. Я маленький, а треба дуже багато ходити. Звичайно, кожний запитаний обіцяв, що купить. Але Гавриїлко хотів бути певний обіцянки, тому ще раз питав: Слово-мур, що купиш? – Кожний, кого Гавриїлко просив про черевички, давав слово-мур, що купить бажані черевички, але й зразу питався, як йому ті черевички передати. Тоді Гавриїлко пояснював: – Знаєш, пішли гроші у Плугів, там є о. Степан Фітьо і напиши йому, щоб відслужив Службу Божу за український народ. Але конче йому напиши, щоб відслужив Службу Божу в горішній церкві.

Іноді, знову під час екстази Степана, Гавриїлко починав поспішати: – Я вже мушу йти. – Та чого? – зупиняли присутні, – ми ще маємо з тобою розмову. – Е, то пізно вже, а по вулиці ходять німці, вони мене зловлять й замкнуть. Вам добре, бо ви маєте перепустки, а до того ж ви ще й великі і можете втекти, а я маленький і мене скоро зловлять, – жартував Гавриїлко. – Та де тебе хто може зловити, ти, хоч малий, але так швидко бігаєш, що тебе й німці не зловлять, – сміялися присутні. – Ну, я вже мушу йти до садочка, бо святий Петро буде гніватися, – стояв на своєму Гавриїлко. – А що ж то за садочок? – То ви не знаєте? – обурювався Гавриїлко. – Там всі святі перебувають, ангелики, Божя Мати, Христос. – А гарно там? – О, дуже гарно! Деревця цвітуть, пташки співають, багато ангеліків. О, там дуже гарно. – А ми туди можемо дістатися? – Та певно, що можете, але треба дуже порядно й побожно жити й не грішити, і тоді підете до садочка. – Ну, але чого ти так поспішаєш туди, адже тобі, ніхто нічого не скаже, якщо й прийдеш пізніше? – питали ми далі. – Я вже вам казав, що мушу йти, бо святий Петро буде гніватися. У нас є порядок. Там не так, як у вас, де кожний робить, що хоче, – навчав Гавриїлко і, звичайно, кінчав свою розмову. Екстаза припинялася і Степан покидався.

У всіх промовах Навроцький часто говорив: “Український народ переживає дуже тяжкі часи. Багато людей гине, багато карається по тюрмах, на заслання та на тяжкій праці, решта тяжко бідує. Сім’ї роз’єднані, не знають нічого про себе, серед населення нужда і зневіра. Господь посилає нещастя частково як кару за давні провини народу,

частково через занепад віри та недотримування Божих заповідей в останні часи, а частково як випробування та для скріплення у вірі. Народ не повинен падати в зневіру, повинен молитися, гуртуватися біля своїх пастирів-священників, слухати їх, збиратися по церквах на молитву, перепрошувати Бога за провини та просити допомоги, а Бог, певно, вислухає молитви та допоможе здобути вільну Українську Державу. Однак народ мусить позбутися себелюбства, перестати ганятися за багатством, а навпаки повинен допомагати ближнім та робити діла милосердя. Бо за брак любові до ближнього Бог найтяжче карає. Якщо народ не виправиться і не переблагає Бога, час випробування буде продовжений, а час визволення українського народу буде віддалений на пізніше. Тоді ще багато народу загине, ще багато крові проллється, якщо народ не покається і не поправиться. Для підкріплення та піддержання на душі Бог посилає своїх вибранців стигматиків, щоб народ не зламався та не втратив віри”.

Про причину появи ран Гавриїлко говорив так: “Коли на український народ має прийти якесь нещастя, то Степан тоді перебирає або всі, або бодай більшу частину терпінь на себе, а тому дістає рани. Завдяки його терпінням не одне лихо обминає український народ, бо терпіння Степана, як терпіння Божого вибранця, мають перед Богом велику вартість. Своїми терпіннями Степан та інші Божі вибранці покутують за провини всього народу. Бог ці терпіння приймає та звільняє зате від терпінь увесь народ”.

Гавриїлко дуже часто згадував про наради, тобто наради, в яких, як він пояснював, брали участь наші визначні померлі люди: св. Володимир, св. Ольга, генерал Тарнавський, Шевченко та інші, а опісля ухвалювали певні постанови та давали доручення Степанові. Однак Гавриїлко жодного разу не сказав, що ці наради чи поодинокі їх учасники керують усіма вчинками та післанництвом Степана. Виразно запам’яталася остання нарада, про яку говорив Гавриїлко напередодні від’їзду Степана з Криниці до Львова, після якої Степан скоро загинув. Під час екстази Гавриїлко сказав, що була нарада і ухвалила, що Душечка, тобто Степан, має відійти від нас, тобто померти. Присутні почали з Гавриїлком сперечатися та переконувати, що Степан ще потрібний на цьому світі, а також те, що створять Степанові умови необхідні для виконання його післаництва. Гавриїлко сказав своє “запитаюся” і на другий день вранці заявив, що нарада була, вирішили, що Степан зараз має їхати до Львова, а тоді побачать, що буде далі. Степан прокинувся і перші його слова були: “Я мушу їхати нині до Львова”. Ми вже нічого більше не питали і не перечили йому. Степан поїхав та й зразу ж загинув.

Отже, виходить, що ці наради мали якийсь вплив на вчинки та післанництво Степана. Невидимий провід проявлявся ще в одному. Наприкінці багатьох екстаз складав Степан присягу, яку всі присутні виразно чули. Він все ще був в екстазі, підносив три пальці правої руки догори неначе повторював за кимось формулу присяги: “Присягаю Господу Богу Всемогучому і т. д., – як звичайно звучить формула присяги, що буду вірно служити Господу Богу та Україні, що ніколи не зраджу, навіть коли б мене всі покинули та відреклися, навіть коли б я страшно терпів...” Цю присягу Степан говорив своїм голосом, але при заплющених очах і наче в напівсонному стані. Перед ким він цю присягу складав, чому, – так ніхто й ніколи не зміг довідатися ні від нього самого, ні від Гавриїлка.

Варто згадати ще одну подію. Одного разу прийшов до Степана якийсь польський священник та запропонував, аби він перейшов до польського монастиря, де буде мати гарну опіку, всі вигоди і т.д. Однак Степан відмовився, незважаючи на те, що

священник дуже його вмовляв. Опісля Гавриїлко в екстазі сказав, що Душечку, спокушали, але це не вдалося, бо Душечка присягав і дотримує присяги. Крім цього, Гавриїлко наказав, щоб того священника більше до Степана не пускати.

Під час відпочинку Степана в Моршині Гавриїлко сказав: “Український народ переживає дуже тяжкі часи. Люди можуть захитатися у вірі і тому Господь Бог посилає своїх вибранців, щоб зміцнювали народ у вірі. Душечка має пильнувати політики, а інші стигматики мають окремі завдання. Божі вибранці дістають терпіння і рани, щоб могли терпіти за народ. Господь Бог мав би карати весь народ за гріхи, а так вони перебирають терпіння на себе і покутують за народ. Вони є Богом вибрані до свого післанництва, їхні терпіння Бог приймає як покуту за всіх. І те, що Божий вибранець перетерпить при одних стигмах, мали б покутувати багато людей не раз впродовж цілого року. А так це роблять за них Божі вибранці”.

Гавриїлко згадував не раз, що Душечка зустрічається з іншими стигматиками. Між іншим, згадував про якогось українського хлопця з Канади, який був Божим обранцем. Про нього сказав десь у 1943 р., і що він помер. Досить часто говорив теж про зустрічі з німецькою стигматичкою Тересою Нойман. Про неї згадував Гавриїлко, що та німка приходить до Душечки і просить, щоб Душечка йшов разом з нею молитися за німецький народ на гріб того святого, що охрестив німців, тобто гріб св. Боніфатія в Фулді. Душечка сказав їй: “Іди й сама молися за своїх німців, а я мушу молитися за українців, яких твої німці мучать і переслідують”, – відповів Гавриїлко.

Характерною рисою Степана була його скромність, він нічого не приписував собі, підкреслював, що мусить просити ангела й молитися, особливо в екстазі, щоб прийти до когось з допомогою чи дати комусь конкретну відповідь.

У розмовах з Гавриїлком дуже часто згадувалася назва місцевості Плугів, яку він своєю дитячою вимовою називав Плугівець. Гавриїлко говорив, що Душечка ходить молитися до Плугівця за український народ, що в Плугівці повинні молитися всі українці за краще майбутнє і визволення, повинні туди йти на прощу до горішньої церковці. До Плугова він завжди доручав посилати на Служби Божі за український народ і говорив, що там відновлюються ікони. Про віднову ікон у Плугові говорили й інші наші стигматики, в їх числі і Настя Волошин. Це також підтвердив парох Плугова о. Степан Фітьо, який детально все описав і передав свій звіт Митрополиту Андрею Шептицькому, підписаний дванадцятьма найповажнішими господарями громади. Обидві церкви в Плугові досить старі, десь з кінця 17 століття. Одна стоїть у долині при дорозі, а друга стояла на горбі між могилами, де спочивають козаки, що під проводом гетьмана Хмельницького билися з поляками під Золочевом. Обидві церкви збудовані в одному стилі з грубих тесаних колод. У них повністю повідновлювались всі стародавні ікони, позолота, весь іконостас, але на кожній іконі залишився один ріжок невідновлений. Під час війни горішня церковця була знищена. Сьогодні йде відбудова цього храму.

Ось як пояснив цю чудесну подію Гавриїлко: “У плугівській церкві збираються на молитву за український народ душі козаків, що лежать поховані на цвинтарі. Як наслідок їх молитов ікони відновлюються, а це знак, що визволення України недалеко. Якщо б ікони перестали відновлятися, то це – лихий знак”. Так само в церкві св. Юра у Львові збираються на молитву душі українців, що їх помордовано у львівських тюрмах та поховано на львівських цвинтарях. Такі віднови є ще й в інших місцевостях. Гавриїлко казав про одну місцевість і люди стверджували, що там ікона

також відновилася. Коли питали Гавриїлка, як відбувається відновлення, то він не хотів про це нічого казати, заслонюючись своїм “це наша справа...”

Крім Гавриїлка, міг говорити устами Степана св. князь Володимир Великий, а також св. княгиня Ольга. У князя був сильний голос – бас чи баритон, у княгині – ніжний, жіночий. Одного разу князь, між іншим заявив, що не для того він охрестив Україну, аби її тепер знищили, а щоб цей народ мав світле майбутнє.

У 1943 р. Степанко сказав, що Україна буде вільною, але ще багато крові проллється. Того ж року люди збирали пожертви на бандерівський рух. Один чоловік мав їх відвезти до Самбора, але раптом сильно захворів – дістав гарячку. Всі в клопоті, адже то велика сума грошей, а цього чоловіка, що мав їх везти, був якийсь спеціальний дозвіл, бо він заготовляв продукти. Отже, мав виправдання, якби його зловили. Що ж робити? В неділю людина буде чекати. Пішли до Степана на раду. Степан каже: “Він буде здоровий! Я те все беру на себе, завтра буде здоровий!” Аж раптом в неділю приходить той чоловік і каже, що гарячка перейшла. Поїхав. А тим часом Степан захворів. Дістав гарячку, лежить. Так було щось два дні, доки той вернувся. А як вернувся, захворів далі, а Степан виздоровів.

Навроцький ходив до “лісу” і напоминав українських борців, щоб не було братовбивчої війни, бо пролиття невинної крові буде віддаляти день нашої справжньої волі. Все залежить від того, як люди будуть себе вести. У 1944 р. він сказав, що це станеться десь через 50 років.

Степан мав від Бога помічників в небі, якусь раду українських патріотів, а вони йому казали що має робити, за що терпіти і за що боротися. Були такі екстази, де йшлося про боротьбу українського народу, не лише УПА, але й інших військових груп. Йшла не дуже чесна війна між українським і польським народом. Поляки вбивали, а наші патріоти вбивали поляків у відплату. Степан дуже виступав проти такої боротьби. В одній з екстаз казав: “Не вбивайте невинних дітей, старців та жінок. Культурно їх перевищуйте”. Степан звертався, щоб поступали гідно і чесно, адже й іншого зла є багато, з яким український народ мусить боротися: з німцями і своїми злими людьми, бо є такі, що служать ворогам.

Навроцьким цікавився генерал УПА Роман Шухевич, який був проти боротьби між українськими і польськими повстанцями і наказував: “Не вбивати невинних людей, лише ворога!” Степан допоміг Шухевичу виявити одного зрадника з його близького оточення, який працював на німців. У приватній розмові Степан був теж націоналістом, а в екстазах мова була більш духовна. Він казав, що український народ є найближче до Бога через свої страждання, що там якісь ступені є. А терпіння ці проходимо через те, що страшний занепад духовний та безбожність. І все закликав тих, що слухали, щоб ми були сильні, мужні, витривалі, що то допуст Божий. Говорив, що так буде через те, що люди себе зле ведуть. “Не буде ніякої України, доки хреста не буде на тризубі!” Малося на увазі поєднання наших національних ідеалів з християнським світоглядом. Також Степан зазначив, що найважливіше, як ті справи будуть виглядати в нашій серці.

Степан був жертвою боротьби за добро і волю України. Він знав про це і говорив: “Україна буде, але я за те загину, мене вб’ють поляки. Через те вони майже всі виїдуть з Галичини. Я від вас відходжу, вже до вас живим не верну. Мене вб’ють і ще одного хлопця вб’ють зі мною. Але горе тому народові, від руки якого я згину. Коли у вас буде якась велика біда, звертайтеся до мого гробу, моліться і я вам поможу”. Перед своєю смертю Степан прийшов до священника в с.Ракобовти Львівської області і

сказав йому: “Отче, ви збираєтесь їхати, але ще повернетесь. Пасху святкувати і мене похоронити”.

Вбили Степана 1 квітня 1944 р. Знайшли понівечене тіло Степана в полі, а пізнали його за прикметами. На самий Великдень поховали Степана в с. Ракобовти. Отець Андріян Піджарко, який ховав Навроцького, записав тоді, що Степан замордований невідомим злочинцем. Залишається питання: хто керував рукою, яка вбивала, на чий совісті його мученицька смерть? Історія розкривала не одні таємниці, то ж може й ми колись довідаємося, хто обірвав життя нашого брата по крові Степана Навроцького. Але факти беззаперечно свідчать, що він загинув за свою любов до Бога і України. В церкві св.Юра у Львові Службу Божу за упокій душі Степана відправили єпископи Йосип Сліпий, Миколай Чарнецький, Никита Будка.

Село Ракобовти знаходиться за 7 км на захід від Буська. І там, на березі ріки Бог, стоїть величавий храм Успення Матері Божої, де парохом є побожний священник о. Богдан Юрків. Люди в селі дуже милі й привітні, добродушні й щирі. Біля входу до церкви поставили гарний мармуровий пам'ятник на могилі Степана Навроцького. Багато людей йдуть на прощу до українського стигматика і одержують чудесну поміч. Всі, хто приходить туди помолитися, відчують невимовну радість на душі. Там завжди є квіти, тиша і спокій...

СВІДЧЕННЯ

1. о. Ярослав Тихий, 1913–1996 рр.

Я добре знав Степана Навроцького. Він допомагав мені навіть після своєї смерті. Коли я був на засланні, мене переводили з одного табору в другий. Під час таких етапів, коли міняються групи в'язнів, то злочинці на нас нападали і відбирали останнє. Отак мене переводили в інший табір, а там вже чекають бандити і злодії. Кинулися бити і забирати решту, що той нещасний в'язень має. Я кричу: “Степане, рятуй!” І що ви скажете? – Раптом з'явився начальник табору, він ніколи не бував там так пізно ввечері. А тоді він появився з цілою свитою, щось з десять наглядців, з револьверами в руках. Зачалася бійка. А бійка така, що вони не перебирають: бити, різати, колоти, – все одно. Злодюги туди-сюди помикались та й повтікали.

2. Другий випадок стався як я вже був фельдшером в таборі. Маю чергування вночі, бо вдень чергують вільнонаймані. Вдираються двоє бандитів з такими багнетами, і відразу: – Що ти маєш? Маєш валер'янку? – Маю. – Ну то давай! – Ні, кажу, можу дати тільки двадцять крапель, не більше. – Давай нам все! – Ні, не можу. Ті кажуть: Не можеш, то самі візьмем. Один зачинає йти з одного боку стола, з багнетом, інший з другого, також з багнетом. Так, щоб не дати виходу ніякого. Я кричу, так собі в думці, кричу: Степане, рятуй! В ту мить відкриваються двері і входить знову начальник табору, розумієте! Отак. Взагалі там, в таборі, трудно було знайти такий день, щоб нікого не вбили, не зарізали.

12.11.1994 року, м. Львів

3. Олег Петрук 1971 р.н., Ярина Петрук 1972 р.н., м. Львів

В той день, коли ми їхали шукати свідків та місце смерті Степана Навроцького і Йосифа Стернюка, який загинув разом зі Степаном, погода видалася нам дуже символічною. Була тепла сонячна днина. Ми зайшли до хати Івана Стернюка, рідного брата Йосифа. Десь півгодини він розповідав нам про ті страшні події. З самого початку нашої розмови зірвався шалений дощ і лив доти, поки розмова не закінчилася.

Здавалося, що саме небо плакало за нашими мучениками. Але найважливіше було попереду.

З великим трепетом ми їхали на місце загибелі двох молодих українців. Аж, раптом, перед нами постає подвійна веселкова арка, спектр кольорів якої повторювався кілька разів, сходячи до землі, обіруч символічної зеленої могили серед поля. Ми майже в'їжджали під цю арку і були дуже вражені цим Божим знаком на місці смерті стигматика. Таке явище ми спостерігали вперше.

4. Любов Закопець, 1953 р.н., м. Львів

Я не знала Степана Навроцького. Довідалася про нього з книжки “Посланець таємного світу”. Так сталося, що мій син поїхав у серпні 1999 року з товаришем в Миколаїв на заробітки. Поїхав і не дається знати. Тиждень, два, цілий місяць не було про нього звістки. Ми всі хвилювалися, не знаючи де син. Дзвонили до мами його товариша, з яким він поїхав. Вона також нічого не чула від сина. Ми вже збиралися подавати в розшук.

І от, читаючи книжку про Навроцького, клякнула молитися, і потім прошу: Степанку, допоможи нам віднайти сина, або щоб він сам дався чути. Десь за день після цього невістка розповідає: Йду я по Привокзальній площі і підходить до мене на вулиці старша жінка й каже: Ви дуже переживаєте. Але ви не хвилюйтеся. Ваш чоловік знайдеться! – Зовсім незнайома людина. Це було десь серед тижня, а в неділю син зателефонував.

5. Анна Войцеховська, 1941 р.н., с. Рясна-Руська Яворівський р-н., Львівська обл.

Якось довідалася про чуда, які відбуваються на могилі нашого стигматика Степана Навроцького в с. Ракобовти. Вирішила за будь-що піти до Степана на могилу. По дорозі всю ніч молилася з іншими прочанами до Бога. Важко було йти, болі в шлунку дуже дошкуляли мені, та я не втрачала надії на те, що за посередництвом Степана Навроцького вимолю своє зцілення. Після прощі мені стало краще, хвороба щезла, я більше не страждаю на болі в шлунку. Дякую Богові, що дав нашому народові такого доброго заступника і помічника.

6. Володимир Коріновський, 1962 р.н., Львів-Рясне-2

7. Іван Шукост, 1963 р.н., Львів-Рясне-2

У 1997 р. ми ходили на прощу в с. Ракобовти, біля Буська, на могилу Степана Навроцького. Мета нашої прощі: просити Божої помочі за посередництвом Степана Навроцького у вступі до інституту вищої релігійної культури. Ми пообіцяли: якщо поступимо, то купимо кошик квітів і привеземо їх на могилу Степана Навроцького. Конкурс був великий, але за поміччю Степана Навроцького ми щасливо склали екзамени.

8. Валентина Полуктова-Щербатюк 1965 р.н. м. Кам'янець-Подільський

На початку цього року я прочитала книгу про українського стигматика Степана Навроцького, а незабаром зі мною стався такий випадок. Приходжу додому і бачу, що нема гаманця з грошима, які призначені були на прожиток сім'ї. Відразу згадала про Навроцького, який обіцяв допомагати після своєї смерті тим людям, котрі будуть просити в нього помочі. Я змовила перед його фотографією молитву “Богородице Діво” і відразу відчула спокій на душі. Незабаром добрі люди повернули мені гаманець, який я загубила.

9. Леся Волошин 1967 р.н., м. Львів

У 1997 р. нас зібралося біля двадцяти паломників і 13 липня ми вирушили на прощу до Степанка Навроцького. Вийшли зі Львова о 16.00, а прийшли до Ракобовтів 14 липня о 12.00. Хоч цілу ніч лив дощ і всі змокли до нитки, однак ніхто не перестудився. Це вже було чудо, бо зазвичай я дуже швидко дістала б запалення легенів. Ми йшли і не відчували втоми, на душі було радісно.

Коли прийшли в Ракобовти, то побачили, що там сухо, хоч у всіх навколишніх селах лив сильний дощ. Той рік був дуже неврожайний через сльоту, а жителі Ракобовтів признали, що мають гарний врожай у порівнянні з іншими селами, завдяки заступництву Степанка Навроцького.

Ми йшли на прощу з метою вимолити для нашого народу дар любові до Бога і України. Крім того я просила помочі про вступ до Католицького Університету, якщо це буде на Славу Божу і для добра людей, а мені на спасіння. Стверджую, що Степанко допоміг мені щасливо поступити у духовний заклад. Дякую Навроцькому, який заступається за мене перед Богом і допомагає мені у духовному поступі, а також у різних життєвих турботах.

10. Михайло Заблоцький 1948 р.н., м. Львів

Перед тим, як відбулася ця проща на могилу Навроцького, якась невидима сила спонукала і таки заставляла мене йти до Степанка. В серці горіло бажання ширити славу про нього і хотілося, щоб через заступництво Навроцького у Бузьку сталося велике відродження українського монашества. Коли ми йшли вночі, я бачив дивне м'яке світло навколо нас і поміж нас. Навіть було видно сірники на дорозі. Я думав, може то місяць так дивно світить, але ж навкруги темнота, хмари і лив дощ. Я не міг цього зрозуміти і питав інших паломників, чи хтось ще бачить крім мене? Бачила пані Шукост. Це дивне світло провадило нас крізь темряву ночі, аж до самого ранку, поки не почало розвиднюватися на дворі. Думаю, що в такий спосіб нам допомагав у прощі маленький ангелик Гавриїлко.

В мене були великі проблеми з житлом, а тому жертвував свою прощу, щоб через заступництво Навроцького вимолити квартиру для дочки. Я був твердо переконаний, що з Божої волі дістану чудесну поміч від Степанка. В цьому наміренні я молився на його могилі “Отче Наш” і “Богородице Діво”, а разом зі всіма паломниками відмовили вервичку за Україну. З нами молилися люди з села, які посходились і казали, що це перше таке паломництво на могилу Навроцького. Такого ще не було ніколи!

Відразу на другий день я став постійно відчувати на кожному кроці поміч Степанка. За деякий час моя дочка отримала квартиру, та ще й виділили з профспілки на це кошти. Ті, що працювали з нею, казали – чудо сталося, бо такого ще не бувало ніколи. Також Навроцький допоміг мені поміняти роботу і щасливо вирішити всі особисті справи. Степанко є моїм покровителем і раджу всім у безвихідних обставинах йти на прощу до нього та просити його помочі.

МОЛИТВА З НЕВОЛИ

(з послання на Зіслання Святого Духа, 1947 р.)

Царю Небесний, Утішителю, Душе правди, що всюди єси і все наповняєш, Скарбе дібр і життя подателю, прийди і вселися в нас, і очисти нас від усякої скверни, і спаси, Благий, душі наші. Зглянься на нас, що припавши на коліна, з повною надією благаємо Тебе: освяти, просвіти і попровадь наш народ дорогою Божих заповідей.

Дай йому передусім зрозуміти вагу святої віри в єдність з Апостольським Престолом, закріпи в його серцях прив'язання до неї, яке мав він від самого початку християнства в Україні. І, хоч втягнений опісля в розбрат, вернувся до єдності, то нині знову є zagrożений у тому.

Щоб він міг віддавати Тобі честь і славу назавжди в святій єдності, хоч треба би понести і мученичу смерть; додай сил тим, що постійно її держаться, скріпи малодушних і тих, що сумніваються. Промов до сердець тих, що відпали, змали їхні закам'янілі сумління, опам'ятай і приверни їх на лоно Католицької Вселенської Церкви як вістунів Твого гніву і прощення. Просвіти нез'єдинених, щоби без упереджень пізнали її правдиву науку і з'єдинилися з нею навіки.

Будь виховником української молоді, щоб вона виростала в дусі християнської католицької віри і дорожила Твоїми небесними скарбами. Проникни своїм Божим духом і зверни очі з землі до неба тих, що працюють на ріллі, на фабриках і копальнях, в управах, школах і в наукових установах, тих, що бережуть лад і порядок, та благослови їхній труд і працю рясними плодами. Святий Душе, Ти, що є найчистішою Божою любов'ю, уділи їй всещедро українському народові, злучи нею всіх, а передусім страждаючих, до взаємної помочі.

Спали вогнем любови його гріхи, вольні і невольні, усунь з його душ злі схильності, виплекай у ньому геройські чесноти і прикраси його своїми дарами та борони його перед людською несправедливістю. Приверни єпископів і священників до свого стада; батьків і матерів, дітей і кровних – до своїх родин; поверни друзів і сусідів, усіх, що опинилися далеко за горами і водами, до їхніх затишних осель.

Душе Божий, Ти, що на початку віків уносився над безплідною землею і створив на ній життя, прикрасив її дібровами і наповнив тваринами, зроби і українську землю благодатним дощем, щоби зазеленілись її ниви і принесли сторичний плід та не голодували її жителі; наповни моря і ріки рибами, ліси і гаї, гори і доли – звірятами і птицями, які хвалили б Тебе й оспівували Твою славу; прибери травною і квітами сіножаті і пасовища, щоби випасалися на них череди корів і отари овець, гарцювали табуни коней і бриніли бджоли на пасіках – як образ української трудящости, пильности і запопадливости.

Заклич увесь народ до удосконалення свого життя, до розвинених комунікаційних сіток залізничних доріг, самоходів, кораблів і літаків; вкажи щасливі винаходи і відкриття та нахили народ до здвигнення на Твою славу подиву гідних пам'ятників високої культури, яка більше п'яти тисяч літ цвіла на його землях.

А тепер і на майбутнє отримай, Всеблагий, пекучі сльози з його очей і гарячий піт із його чола і хорони його від журби недостатку, від тілесних болів і душевних страждань, щоб зажив він праведно і щасливо вже тут, на землі, і в кончині свого життя став безпорочним Твоїм угодником. Амінь.

Благодать, Господа, на вас.

† Патріарх Йосиф Сліпий